

**МІНІСТЕРСТВО ОСВІТИ І НАУКИ УКРАЇНИ
БІЛОЦЕРКІВСЬКИЙ НАЦІОНАЛЬНИЙ АГРАРНИЙ УНІВЕРСИТЕТ
ДНУ «ІНСТИТУТ МОДЕРНІЗАЦІЇ ЗМІСТУ ОСВІТИ
ДУ «НАУКОВО-МЕТОДИЧНИЙ ЦЕНТР ВИЩОЇ
ТА ФАХОВОЇ ПЕРЕДВИЩОЇ ОСВІТИ»**

**Всеукраїнська науково-практична конференція
здобувачів вищої освіти**

МОЛОДЬ – АГРАРНИЙ НАУЦІ І ВИРОБНИЦТВУ

***Ad linguas et culturas per cognitionem
(до мов і культур через пізнання)***

23 квітня 2025 року

**Біла Церква
2025**

УДК 001.895:338.43:378-053.6:811:008:165(063)

РЕДАКЦІЙНА КОЛЕГІЯ:

Шуст О.А., д-р екон. наук, професор, ректор.

Варченко О.М., д-р екон. наук.

Димань Т.М., д-р с.-г. наук.

Філіпова Л.М., канд. с-г наук.

Ковальчук І.В., канд. юрид. наук.

Резнік В.Г., старш. викладач.

Куманська Ю.О., канд. с.-г. наук.

Славінська О.В., начальник редакційно-видавничого відділу.

Відповідальна за випуск – **Славінська О.В.**, начальник редакційно-видавничого відділу.

Ad linguas et culturas per cognitionem (до мов і культур через пізнання): матеріали всеукраїнської науково-практичної конференції здобувачів вищої освіти. 23 квітня 2025 р. Білоцерківський НАУ. – 41 с.

Збірник підготовлено за авторською редакцією доповідей учасників конференції без літературного редагування. Відповідальність за зміст поданих матеріалів та точність наведених даних несуть автори.

Ел. адреса: <http://science.btsau.edu.ua/taxonomy/term/34>

СТЕПЕНКО Д.І., здобувачка вищої освіти

Науковий керівник – ЦВИД-ГРОМ О.П., канд. філол. наук

Білоцерківський національний аграрний університет

ЛЕКСИЧНІ ПОЛОНІЗМИ В УКРАЇНСЬКІЙ МОВІ

У тезах акцентовано увагу на лексичних запозиченнях в українській мові, зокрема полонізмах. Доведено, що полонізми відображають історичну взаємодію двох народів та їх мовно-культурний зв'язок.

Ключові слова: лексика, полонізми, українська мова, запозичення.

Полонізми – це слова або мовні звороти, запозичені з польської мови чи такі, що зазнали польського впливу. Їх поява в українській мові зумовлена багатовіковими історичними, культурними та соціальними контактами українців із поляками, особливо в період, коли значна частина українських земель була під владою Речі Посполитої.

Полонізми проникли в інші мови, найчастіше сусідні, як-от німецька, чеська та російська. У цих мовах вони часто стосуються польських реалій, наприклад: «гетьман», «злотий», «сейм», «пан». Однак у мовах народів, що історично були частиною Речі Посполитої, як-от українська та білоруська, полонізми глибоко інтегровані в повсякденну й літературну лексику.

Польська мова істотно вплинула на розвиток української лексики, особливо в період історичної належності українських земель до Польщі. За деякими підрахунками, в українській мові є до 1 700 полонізмів. Деякі з них мають праслов'янське походження, зберігши первісне значення, як "міць" чи "скроня", інші змінилися в польській мові й прийшли в українську вже в новому вигляді.

➤ Полонізми – це запозичення з польської мови, що з'явилися в українській через тривалі культурні, політичні та економічні контакти з Польщею.

➤ Інтенсивне запозичення почалося після Люблінської унії 1569 року, коли українські землі увійшли до складу Речі Посполитої.

➤ Польська мова стала важливою в адміністрації, судочинстві та культурі, що призвело до появи полонізмів у різних сферах життя: побуті, суспільних відносинах, архітектурі, юриспруденції.

➤ Найбільш активний період запозичення тривав з XVI до XVIII століття [1].

Польська мова належить до західнослов'янської групи, тоді як українська – до східнослов'янської. Хоча вони мають спільні корені, ці мови помітно відрізняються фонетикою та граматику. Польську вирізняють шиплячі звуки (*sz, cz, ś, ć*) та специфічні носові голосні (*ą, ę*), чого немає в українській.

Деякі полонізми, майже повністю зберегли свій польський вигляд, інші – адаптувалися до українських мовних норм. Порівнюючи, можна побачити паралелі між цими словами.

Шляхтич (szlachcic) – представник дворянського стану.

Фіранка (firanka) – завіса, штора.

Гречний (grzeczny) – ввічливий, вихований.

Майстерня (majsternia) – місце роботи майстра.

Батіг (batog) – знаряддя для покарання.

Рушник (ręcznik) – тканина для витирання рук і обличчя.

Жаба (żaba) – родина земноводних ряду безхвості.

Кава (kawa) – напій із зерен кавового дерева.

В українській мові існує чимало кальок, створених за зразком польських слів. Вони стали частиною української термінології, часто відтворюючи польські вирази з використанням українських коренів. Наприклад, слово «виклад» походить від польського «*wykład*», яке перекладається як лекція, а «внесок» – з польського «*wniosek*», що означає

внесок або висновок. Такі слова, як «тривога», "відданий", "поміркований" та багато інших, теж є кальками польських виразів, які відображають значення з польської, іноді маючи іноземне походження, яке пройшло через польську мову.

Полонізми допомогли збагатити українську мову, особливо в науковій і технічній термінології. Проте їхній вплив був обмеженим у народній мові, більше поширюючись серед освічених верств. Наприкінці ХХ – початку ХХІ століття почалося відновлення забутих полонізмів як альтернатива русизмам. Однак визначити полонізми буває непросто, оскільки схожість між словами в українській та польській мовах не завжди вказує на запозичення. Багато лексичних збігів мають спільне праслов'янське походження, тому не можуть вважатися полонізмами (наприклад, назви місяців *лютий, квітень, серпень, листопад, грудень*, які схожі з польськими (*luty, kwiecień, sierpień, listopad, grudzień*)).

Існують певні ознаки, що свідчать про польське походження:

- Фонетичні:
 - ✓ неповноголосні сполучення *trot, thut* (*крот, стокротка*)
 - ✓ сполучення -дз- (*дзьоб*)
 - ✓ наявність звуку [g] «г» (*агрус, танок, грати, гудзик*)
- Словотвірні:
 - ✓ наголошений суфікс -ов(ий) (*безтермінóвий, вагонóвий, шаблѐнóвий*)
 - ✓ суфікс -іст(а)/-ист(а) (*баліста, басиста, органіста, цимбаліста*)
 - ✓ суфікс -ця на позначення особи переважно чоловічої статі (*дора́дця, радця́*)
 - ✓ суфікс -іськ(о) / -иск(о) замість -іще, -ище (*станови́сько*)
 - ✓ префікс «за-» – зі значенням досягнення результату (*заадресува́ти, запрода́ти, зателефонува́ти*)
- Морфологічні:
 - ✓ жіночий рід низки галіцизмів - замість чоловічого при запозиченні через російську (*гру́па, діагно́за, е́кзекути́ва, елі́пса, жаке́та, консо́ля*)
 - ✓ поширене закінчення «-а» іменників чоловічого роду (*баси́ста, ідіо́та, цимба́листа*)
 - ✓ нульове закінчення іменників, які мають закінчення «-а» у разі запозичення через російську мову (*дія́дем, монопо́ль, теоре́м, цита́т*) [1].

Слова з інших мов, які увійшли до української мови через польське посередництво, – це лексичні запозичення, що спочатку були засвоєні польською мовою з інших європейських мов, таких як німецька, латинська, французька, а потім, завдяки тісним історичним і культурним зв'язкам, проникли в українську. Польська мова стала свого роду мостом для таких слів, збагачуючи українську лексику, особливо в сферах науки, техніки, адміністративної термінології та повсякденного життя. Наприклад:

З латинської:

- мета < д.-пол. *meta, met* < лат. *mēta* («ціль, кінцевий пункт»)
- пігулка < *pigulka* < лат. *pilula*
- сєнс < *sens* < лат. *sēnsus* («почуття, свідомість, розум, значення, зміст, думка»)
- таблиця < *tablica* < нар.-лат. *tabla* («дошка, таблиця») < лат. *tabula*

з італійської:

- карета < *kareta* < італ. *Carretta*
- ковдра < *koldra* < італ. *coltra* («покриття, покривало»)
- палац < *palac* < італ. *Palazzo*

з німецької:

- альтана < *altana* < нім. *Altan* («балкон») < італ. *altana* («тераса на даху»);
- будинок < *budynek* < сер.-в.-нім. **būding* («будівництво»);
- Решта < *reszt* < нім. *Rest* < фр. *reste*, або італ. *Resto* < лат. *Restum* («те, що залишилося»);

- смалець < *smalec* < нім. *Schmalz*

з французької:

- валіза < *waliza* < фр. *valise* («валіза, сумка»)
- краватка < *krawat, krawatka* < фр. *cravate*;
- парасоля < *parasol* < фр. *parasol* [2]

Отже, полонізми в українській мові – це не просто сліди польського впливу, а цілий пласт, що збагатив її лексично та стилістично. Вони відображають історичну взаємодію двох народів та їхню культурну співпрацю. Така мовна взаємопроникність робить українську мову не тільки цікавішою, але й багатшою, підкреслюючи її зв'язок із західнослов'янським світом.

СПИСОК ВИКОРИСТАНИХ ДЖЕРЕЛ

1. Огієнко І. Нариси з історії української мови: система українського правопису. Варшава, 1927. 216 с.
2. Ткаченко О.Б. Полонізм. Українська мова: Енциклопедія. К., 2000. 466 с.

UDC 639.37:597.2/5

ШИБЕЦЬКИЙ І.О., здобувач вищої освіти

Науковий керівник – **МАРЧУК В.В.**, канд. пед. наук

Білоцерківський національний аграрний університет

INNOVATION OF BEER TECHNOLOGY

Коротко описано, що таке пиво і представлені деякі інноваційні технології, що використовуються в Європі та Сполучених Штатах Америки. Розглянуто перспективи використання цих тенденцій у нашій країні.

Ключові слова: технологія пива, інновації, алкогольний напій, новітні розробки, харчові технології.

Beer is an alcoholic drink made by brewing and fermenting starches derived from cereal grains — most often malted barley, though other grains like wheat, corn, rice, and oats can also be used. The grains are mashed to break down their starches into sugars, which then dissolve in water to create a liquid called wort. Fermentation of the wort by yeast produces ethanol and carbonation in the beer. Beer is among the oldest alcoholic beverages in the world, the most commonly consumed, and ranks as the third most popular drink globally, following by water and tea.

Despite the fact that beer is an ancient beverage enjoyed by our ancestors, the latest developments in beer production technology are being introduced to improve the quality of this amazing drink [2, c. 13].

A significant trend in brewing is the application of biotechnology to create new yeast strains. These genetically engineered yeasts enable the production of beers with distinctive flavor profiles and enhance fermentation efficiency. Moreover, cutting-edge analytical chemistry techniques allow brewers to closely monitor and fine-tune the beer's chemical composition in real time, ensuring consistent quality throughout the process.

Automated fermentation systems are among the most widely used technologies in the beer industry, providing precise control over temperature and fermentation conditions. These systems enhance product consistency, boost energy efficiency, and help minimize waste.

Sustainability has emerged as a key priority in the brewing industry, driving the advancement of environmentally friendly technologies. Innovations such as energy-efficient brewing systems, water reclamation processes, and waste recycling methods significantly reduce the environmental impact of beer production. By implementing these green technologies, breweries can lower their carbon footprint while also appealing to environmentally conscious consumers [1, c. 118].

Incorporating a cobot (collaborative robot) into a brewery can revolutionize various operational aspects. Thanks to its capability to manage heavy lifting — like transporting sacks of malt or other materials — the cobot greatly lessens the physical burden on human workers. Furthermore, it can be effectively programmed to perform precise and efficient tasks such as packaging and labeling bottles. Its potential extends to monitoring and optimizing production

ЗМІСТ

Мариненко М.О., Зелінська В.А. Сутність використання лексико-семантичного поля «хвороба тварин» в розрізі підготовки сучасного фахівця в сфері ветеринарної медицини.....	3
Мартиненко О.Є., Цвид-Гром О.П. Сім'я австронезійських мов: лексико-граматичні характеристики.....	5
Степенко Д.І., Цвид-Гром О.П. Лексичні полонізми в українській мові.....	7
Шибецький І.О., Марчук В.В. Innovation of beer technology.....	9
Гаврилюк К.О., Погоріла С.Г. Основні чинники комунікативних бар'єрів у професійному спілкуванні лікаря ветеринарної медицини.....	10
Гарська Ю.П., Ігнатенко В.Д. Жести у французькій комунікації.....	12
Ємельянова О.В., Погоріла С.Г. Роль освітнього середовища у формуванні комунікативної компетентності лікаря ветеринарної медицини.....	13
Капелюх В.О., Ігнатенко В.Д. Англіцизми у психології: мовні запозичення та їх вплив на наукову термінологію.....	15
Карнах Я.В., Рєзнік В.Г. Структурно-семантичні та функціональні особливості прикметників у сучасній німецькій мові: теоретичний аспект.....	16
Козачук В.С., Тимчук І.М. Особливості побудови ефективного діалогу між ветеринарним лікарем і власником тварини.....	17
Козлова Я.С., Ігнатенко В.Д. Verlan як соціолінгвістичне явище сучасної французької мови.....	19
Мариненко М.О., Зелінська В.А. Сутність використання лексико-семантичного поля «хвороба тварин» в розрізі підготовки сучасного фахівця в сфері ветеринарної медицини.....	20
Міщенко О.С., Рєзнік В.Г. Види та моделі словотвору у сучасній німецькій мові: структурно-семантичний аспект.....	22
Нечоса Д.О., Чернищук Ю.І. Роль молоді в аграрній науці та виробництві України.....	23
Срібна К.С., Погоріла С.Г. Особливості вживання сленгу та жаргону у професійній комунікації лікарів ветеринарної медицини.....	24
Степенко Д.І., Ордіна Л.Л. Роль козацьких літописів у формуванні української історичної термінології.....	26
Красюка А.А., Чернищук Ю.І. Рідна мова як основа стійкої культурної самоособистості.....	27
Шпачук М.М., Чернищук Ю.І. Мова як інструмент культурної ідентифікації в глобалізованому світі.....	28
Федунова О.Є., Цвид-Гром О.П. Латинські запозичення в європейських мовах: лінгвістичний та культурологічний аспекти.....	29
Церковна А.В., Столбецька С.Б. Інтеграція французької лексики в англійську мову: лінгвістичний аналіз.....	31
Шваб М.С., Рєзнік В.Г. Формування міжкультурної компетентності молодших школярів засобами навчання німецької мови.....	32
Скуловатова О.В. Роль та значення діджиталпсихології в умовах міжкультурної аграрної комунікації.....	33
Козоріз Д.С., Пилипенко І.О. Особливості вживання харчових фразеологізмів у сучасному англомовному дискурсі ЗМІ.....	35
В'юнник Д.В., Чернищук Ю.І. Специфіка перекладу поезії.....	36
Волинець А.А., Михайленко О.О. Особливості творчості та порівняльний аналіз перекладацьких рішень у новелі Едгара Алана По «The Tell-Tale Heart».....	38